

Nachtlevens in de Mene- en Jordaanvallei

Paul Van Nuffel

Bijna iedereen kent de meeste dagvlinders die in de tuin rondfladderen, maar de kennis van nachtvinders blijft dikwijls beperkt tot die vervelende beestjes die 's avonds, wanneer je rustig nog wat zit te drinken op het terras, rond de lamp boven je hoofd komen cirkelen. Nochtans zijn er veel meer nacht- dan dagvlinders, leveren hun rupsen het merendeel van het voedsel voor de jonge vogels in onze tuinen en kunnen ze ons ook heel wat vertellen over de biodiversiteit in natuurgebieden.

In 2018 volgde ik een cursus nachtvinders en de lesgever gaf ons aan het einde mee dat er in veel van onze natuurgebieden nog geen systematische opvolging van het aantal nachtvinders werd gedaan. Ik ging in de zomer van 2018 meteen aan de slag in onze tuin. Dat die grenst aan het natuurgebied Mene- en Jordaanvallei was uiteraard mooi meegenomen. Wist ik veel dat het zo boeiend ging worden. Telkens de omstandigheden gunstig waren, zette ik mijn lichtval op en huppelde met mijn camera van vlinder naar vlinder, terwijl ondertussen de meeste mensen naar het WK op TV keken.

Eind juli 2018: het was al een eindje voorbij middernacht en ik begon moe te worden, toen er een onbeduidend donker uiltje onder mijn lamp landde; ik maakte nog snel een foto.

Zelf kon ik 'm niet op naam brengen, maar de administrator van waarnemingen.be was meteen laaiend enthousiast: akkerwinde-uil, zeer zeldzaam, enkel een populatie in de Gaume (uiterste zuidpuntje van België), pas de 2de waarneming in Vlaanderen!

De akkerwinde-uil (Tyta luctuosa) heeft akkerwinde als waardplant. Niet meteen zeldzaam zou je dan denken, maar blijkbaar stelt hij toch hogere eisen aan zijn foerageergebied: warme open plaatsen met schrale vegetatie, zoals (kalk) graslanden, akkerranden, spoordijken en braakliggende grond.

Eind 2018 zat ik al een eindje boven de 200 soorten in de tuin. Ik besloot mijn horizon wat te verruimen en kocht een draagbare lichtval met batterij om ook andere stukjes van de Mene-Jordaanvallei te verkennen. Begin 2019 stelde ik mezelf enkele doelstellingen: 300 nachtvinders en 600 soorten in de tuin, en 400 nachtvinders in de Mene-Jordaanvallei. Nog voor de zomer goed en wel begonnen was, waren ze alle drie bereikt.

Akkerwinde-uil. Foto Wouter Mertens

Begin augustus 2019 bij de hellingweide aan het kerkhof van Meldert werd een bijzonder succesvolle nacht met o.a. een nieuwe waarneming van de akkerwinde-uil, wat mogelijk wijst op een permanente populatie in het gebied, en ook het zeer zeldzame prachtpurperuiltje.

Het prachtpurperuiltje (Eublemma purpurina) is een vlinder uit de familie van de spinneruilen. Deze nachtvlinder wordt in Europa beschreven sinds 1775. In 2014 werd de soort voor het eerst in België waargenomen, in Edegem. Sindsdien verspreidt de soort zich langzaam en in 2019 zijn er al meer dan 10 plaatsen, over het ganse land verspreid, waar de soort waargenomen is.

Er zijn meer dan 2000 soorten nachtvinders en toch valt het op naam brengen ervan nog relatief goed mee als je er een goede foto van hebt. En raak je er niet meteen uit, dan schieten de administrators van Waarnemingen.be je snel te hulp. Ook dat helpt om je te motiveren door te gaan. Telkens ik een nieuw, mooi vlindertje voor mijn lens krijg, gaat mijn hart een beetje sneller kloppen. Positieve stress noemen ze zo iets en dat maakt van het nachtvinderspotten toch een **gezonde verslaving**.

Andere zeldzame nachtvinders in de Mene- en Jordaanvallei:

- **Geblokte zomervlinder**, zeldzaam in de Kempen, zeer zeldzaam elders, op heide en (kalk)graslanden
- **Bruine bosrankspanner**, zeer zeldzaam, houdt van open bossen en struwelen op kalkrijke grond
- **Egale bosrankspanner**, zeldzaam, in open bossen en struwelen op kalkgraslanden
- **Drievlekdwergspanner**, zeer zeldzaam
- **Moeraszeggeboorder**, zeer zeldzaam, in moerassen en op rivieroeveren
- **Heremietuil**, vrij zeldzaam, in vochtige bossen, rivieroeveren en moerassen

Alle waarnemingen voor de Mene- en Jordaanvallei vind je op waarnemingen.be via deze doorverwijspagina:

www.velpe-mene.be/mene-jordaan-nachtvinders

Interessante literatuur: Nachtvinders, De nieuwe veldgids voor Nederland en België, Paul Waring & Martin Townsend, Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen, 2015

Prachtpurperuiltje. Foto Dieter Van den Heuvel

